



## КЪЫРАЛ ЖУМУШЛА

# Жаш тёлуге бла таматалагъа болушлукъ бериу амаллагъа – энчи эс

КъМР-ни Башчысы Казбек Кокков РФ-ни Федерал Жыйылууну Къырал Думасыны «Единая Россия» партиядан депутаты **Виктория Родина** бла иши тюбешиу бардыргъанды. Ушакъны кезиунде жаш тёлуге бла таматалагъа таянчакълыкъ этиуню амалларына энчи эс бурулгъанды. Виктория Родина Къырал Думаны урунуу, социал политика эмда ветеранланы ишлери жаны бла комитетине киреди. Ол ишини эселлери бла шагъырей этгенди, адамларыбызны жашауларын игилендиргирге себеплик этерик законопроектлени, законла бла байламлы жангы башламчылкъланы жарашдыргъа къалай къатышханыны юсюнден билдиргенди. Сёз ючюн, ол депутатланы бир къаууму бла колледжде бла техникумлагъа киргирге сыйгенлени араларында 13 льготалы категориягъа, ол санда къыялары болгъанлагъа, энчи онгла бериге керекди деп, аллай башламчылкълыкъ этгенди.



Виктория Родина дагъыда депутатланы къаууму бла бирге колледжде окъутуу-производство комплексле къурауну юсюнден законопроектни жарашдыргъа да къатышханды. Документге кёре колледжде алагъа файда келтирик производство бла кюреширге боллукъдула. Ол а аланы ырысхы-техника онглрын кючлендиргени бла къалмай, окъутууну игилендиргирге, сынау жыйышдырып чыкъгъан специалистлени

хазырларгъа, аланы иш бла жалчытыргъа да себеплик этерикди. Законопроект биринчи окъулуунда сюзюлгенди. «Орта профессионал билим бериуню магъанасы ёсюп барады: экономиканы производство бёлюмюне уста кадрла керекдиле. Ол а жаш адамланы иш бла жалчытыуу бла да байламлыды. Аны себепли арт жыллада колледжде производство ишге жууукълашдырылгъан мастерскоила

къураладыла. Орта профессионал билим бериуню айнытуу къыралны баш борчларындан бирине саналады. Бу кюнледе Президент Орта профессионал билим бериуню кюнюн тохташдырууну юсюнден законнга къол салгъанды. Энди ол жыл сайын 2 октябрьде белгиленирикди», - деп чертгенди Казбек Кокков.

Тюбешиуде республикада уллайгъан адамлагъа кеп заманны къарап турууну системасын къурауну юсюнден да селешингенди. Къабарты-Малкъарда геронтология служба, социал эмда реабилитация учрежденила бардыла, абаданлагъа юйлеринде да социал болушлукъ этиу къураулыгъанды. Битеу ол затла сагъынылгъан системаны мурдору болаллыкълдыла. Бусагъатда ол амалны бир неча регионда сынай турадыла, аны битеу субъектеге сингдиргирге белгилениди. Бу ишини магъаналы кесегине уа жаш тёлю жамауат организацияланы къарлагъа кеслери ыразылыкълары бла болушлукъ этгенлерин санаргъа боллукъду.

Ушакъны ахырында Виктория Родина Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш тёлю министрствосуну ишини тири къатышыргъыны, жангы толтуруучу органнга салынган борчланы тамамларгъа себеплик этеригини юсюнден айтылгъанды.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительствоуну пресс-службасы.

## Ю.Х.Шогеновну Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъалауну юсюнден Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны **УКАЗЫ**

Россеини Илмула академиясыны академиги, Россеини Илмула академиясыны эл мюлк бёлюмюню механизация, электрификация эмда автоматизация секторуну таматасы **ШОГЕНОВ Юрий Хасановични** кеп жылланы бет жарыкълы урунганни ючюн Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларгъа.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы **К. КОКОВ**  
Нальчик шахар, 2022 жылны 25 июлю, №73-УГ

## Экономика



## Татлы ашарыкълагъа сурам ёседи

КъМР-ни Эл мюлк министрствосундан билдиргенлерича, кондитер предприятияла быйыл беш айгъа татлы ашарыкъладан 4,2 минг тонна чыгаргъандыла. Ол быйлыр бу замандан 2,7 процентге кёлдо.

Продукцияны 97 проценти неча 4,1 минги конфетледиле эм 71,5 минг тоннасы башха ашарыкъладыла. Сагъынылгъан кезиуде тортладан бла пироженладан да 25 тонна сатылгъанды.

Республиканы кондитер ашарыкълары башха регионлада да кенг белгиледи. Къабарты-Малкъарны предприятиялары мындан арысында да производстволарын айнытыргъа муратлыдыла. Аны бла байламлы быйыл регионда компанияла «Урунууну къыйматы» миллет проектте тири къатышып башлагъандыла. Аладан бири 2004 жылдан бери ишлеген «ТД «Нальчик-сладость» кондитер фабрика, жангы проектге кеп болмай къошулса да, жууукъ заманда ишини хайырлыгынын сезеригине улуу ышануулукъ барды.

«Нальчик-сладость» биргиуню производство жаны бла таматасы Иван Керимов айтханнга кёре, аланы экология жаны бла таза кондитер продукцияларын къыралны регионларында эм тыш къыраллада да сыйюп аладыла. Болсада ишни жетишмилли бардырыу ючюн, багъасына эс бурургъа керекди. Ол жаны бла Россеини федерал компетенция арасыны экспертлери болушургъа хазырдыла.

КУРДАНЛАНЫ Сулейман.

## Эл мюлк



## Къышда апчымазча

КъМР-ни Эл мюлк министрствосундан билдиргенлерича, чууакъ конлени хайырланп, мюлкледге къадалып къышха мал аш – бичен, сенаж эм салам хазырлайдыла. Мирзеу орулгъан кезиуде, саламдан дурула къысымла этилип жыйыладыла. Сенажгъа уа къудору эм башха битимле хайырланладыла.

Бюгонюкде мюлклени барысында да мал ашладан 150 минг тонна жарашдырылгъанды. Аны бла бирге, алыкъа къюлюк арпаны бла будайны иги кесеги орулмагъанды эм тау жерледе да биченликлени кёбюсю чалырмагъанды.

Белгиленисича, бичен кеп болмайды эм артыкъ къалгъаны да экинчи жылгъа жарайды. Предпринимательле сууукълада малла жунчумаз ючюн кючлерин аямалы корешедиле.

## Ыразылыкълар



## Къонакъбайлыгъы бла сейирсиндирген шахар

Кеп болмай Нальчикде «Моя провинция» деген журналист фестиваль бардырылгъанды. Анга Россеини регионларындан 70-ден артыкъ адам къатышхан эди. Фестиваль бошалып, юйлерине къайтхандан сора, аланы хар бири да Къабарты-Малкъарны юсюнден кеслерини къысха эсгерулерин жазгъандыла. Аланы журналистле социальный сетъледеги аккаунтларында басмалагъандыла.

Бюгон биз сизни Пенза шахардан келген суратчы Олег Каленинни республикабызны къонакъбайлыгыны бла ариулугъуну юсюнден оюмлары бла шагъырей этерге сюебиз. Журналист аланы кесини «ВКонтакте» социальный сетъде энчи бетинде басмалагъанды.

«Фестивальны чеклеринде бардырылгъан «Репортаж с колёс» деген номинациясы болгъан кюн бизни, экиге бёлюп, Къабарты-Малкъарны аламан ариу жерлерине элтгендиле. Ала Чегем чучурла эм Чирик кёл эдиле. Бу регионну табийгъаты болмагъанча тамашады. Мен болгъан

къауум Нальчикден Чирик кёлге таба тебиреген эди. Экскурсовод Ларисадан биз болмагъанча кеп сейир хапар эшитип, ол жерлени ариуулукъларын да кёрип къайтхан эдик.

Ол жолоучулукъну юсюнден сора, аланы хар бири да Къабарты-Малкъарны юсюнден кеслерини къысха эсгерулерин жазгъандыла. Аланы журналистле социальный сетъледеги аккаунтларында басмалагъандыла.

Экинчи кюн а бизни суратыбыз «Кабардино-Балкарская правда» газетни биринчи бетинде чыкъгъан эди. Тереге кёре, суратха мен кесим алычум себепли, кеси суратымы басмада кёргимде сейирге окъуна къалгъан эдим.

Дагъыда тюрлю-тюрлю чыгъармачылыкълар ингириле «капустникле» да къурагъан эдиле къонакъбайла. Анга малкъарлы журналистле да къатышхан эдиле. Ала ёз тиллеринде жырла жырлагъандыла, назмула айтхандыла.

Аламан ариу Нальчик мени эсимде кёнге къалыкъды. Мен анга: «Сау къал!» - дейме.

Басмагъа **ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат** хазырлагъанды.

## САУГЪАЛАУ

# Айырмалылагъа – сыйлы грамотала, ыспас сёзле да

Къабарты-Малкъарны Кеп жумушла тамамлагъан арасында айырмалы урунганланы саугъалау болгъанды бу кюнледе. Къуанчлы жыйылыу ведомство къурагъанлы он жыл толгъанына жораланганды. Анга республиканы Правительствоуну Председатели Мусукланы Алий, КъМР-ни экономиканы айнытуу министри Рахайланы Борис, Нальчик шахар округну мэри Таймураз Ахохов, МФЦ-ны башчысы Аслан Афаунов да къатышхандыла.

Жыйылгъанланы алгъышлай, Мусукланы Алий ведомствону ишине бийик багъа бергенди. Анга аны керюмдөлери шагъатлыкъларын этгенлерин чертгенди. «МФЦ адамлагъа къырал

къыйматлы социал проектлеринден биридиле», - дегенди ол. Рахайланы Борис а жамауатха себеплик этиу бу учрежденианы хар ишисини да борчу болгъанына



эмда муниципал жумушланы «бир терезе» амал бла берип, аны бла аланы жашауларын женгилерек этеди. Бу арала Къабарты-Малкъарны Правительствоуну арт жыллада эм

эс бургъанды. Ала адамлагъа консультацияланы эмда къырал жумушланы тынгылы бергенлерине кёре социал болушлукъну толлулгъу, жамауатны жашаууну качеству да

алай болады, дегенди.

Сёлешиуледен сора хычуун жумуш башланганды. Алай кеп жылланы бет жарыкълы ишлегенлери ючюн МФЦ-ны 43 специалисти КъМР-ни

Правительствоуну, Экономиканы айнытуу министрствосуну, районланы эмда шахар округланы сыйлы грамоталарына эмда ыразылыкълар къагъытларына тийишли болгъандыла.

Саулай айтханда, бюгонюкде бу ведомствода алты жюзден артыкъ адам ишлейди. Учреждение къурагъанлы бери адамлагъа беш миллиондан аслам жумуш этилгенди, республиканы бюджетине 330 миллион сом тыюшгенди. Коллективи «Россеини Федерацияны эм иги МФЦ-сы» деген битеуроссеини конкурсда бир неча кере хорлагъанды. Кюн сайын аны бёлюмлерине төрт мингден аслам адам келеди. Соруулагъа кёре, алада берилген жумушланы качествуна кеп къалмай бары да ыразыдыла.

**МУРАТЛАНЫ Омар** хазырлагъанды.

## Тюбешиу

## 2 бет

### Ахшы тёреледеча, жарыкъ байламлыкълар



Бу кюнледе «Заман» газетни редакциясында алгъынны ахшы тёрелени жорукъларына кёре къурагъан жарыкъ тюбешиу болгъанды. Редакциягъа къонакъгъа Гебек Конакбиев бла Асадулла Гаджиев келгендиле.

## КъМР-ни 100-жылпыгына

## 3 бет

### Жашау жолуну ариу ызлары



Халкъгъа билим бериуню отличниги, КъМР-ни Парламентини ыразылыкълан, башха махтау къагъытла бла саугъаланган Къазакъланы Тамара, Жаболаны Хажини къызы, сабийлей озгъан ёмюрню сынауларындан ётген, жарсыу, къууанч да кёрген, жашауну магъанасын тереңден ангылагъан адамды.

## Жоралау

## 4 бет

Къабарты-Малкъарны 100-жылпыгына атап, Нальчик шахарны администрациясыны къаууму Элбрусха ёрлеуню къурагъанды.



Байракъланы орнатхандыла

СЮЗЮУ

# Окьюу жылны аллында биринчи класслагъа 13 мингден аслам сабий барлыкъды

Ишчи тюбешуно чеклеринде КъМР-ни Башчысы **Казбек Коков** бла КъМР-ни жарыкъландыруу эм илму министри **Анзор Езаов** 10 жангы школну къурулушларыны бардырылуларын, 29 мектепни мекамларыны тынгылы ремонтлары эм кырал эсеп аттестацияны керюмдюлерин сюзгендиле.

Жылны ахырында регионда 1785 окьюучугъа жери болгъан 3 жангы школну хайырлануугъа берилдикле – Нарткъала, Прохладный шахарлада эм Куба элде. Битеу да бирге 4539 жери болгъан бирси 7 школ а 2023 жылны ахырында хазыр болукъдула, дагъыда 8 школну къурулушларына хазырлана турадыла. Бу социал объектини къурулушлары Россей Федерацияны «Билим беруину айнтыу» кырал программасына керё бардырылады.

Битеулю билим берген макхемелени мекамларыны тынгылы ремонтларыны барууна кыралгъанлай турады. Ишлени санына инженер ызыланы жангыртуу, юй башланы, терезелени, эшиклени,



полланы алышындыруу, ич отулары тапландыруу, шендоюю оборудование бла жалчытуу, дагъыда тийрелени иглендириу киредиле.

«Республиканы билим беруи системасында тындырылгъан ишлени елчмелери улудула. Толтурулгъан ишлени качественлыкларына эм заман болжалларына тохтамай эс буруу, алагъа муниси

ципалитетлени, ата-ана биригуилерини, окьюучулары, жамауатны къошулулары да магналыды», - деп белгилегенди республиканы Башчысы. Проектле кыбыл керюлген графиклени чеклеринде Россейни Правительствоосу бла байламлыкъда толтуруладыла.

КъМР-ни Башчысы бла Правительствоу пресслужбасы.

адам къатышханын билдиргенди, аладан 8720-сы 9-чу классланы выпускниклеридиле. Битеулю орта билим берген билим беруи программалагъа керё эсеп аттестацияны 4702 адам етгенди.

Озгъан жылладача, эсеп аттестацияда сынаулары эм кеп инсан орус тилден, математикадан, обществознаниядан, тарыхдан бергендиле. ЕГЭ-де информатиканы сайлагъанлары саны да есгенди. Саулай алып айтханда, эсепле 2021 жылдачадыла. Кырал эсеп аттестация терели халда озгъанды. Бусагъатда школлада билим алып чыккъанлары кыралны бийик окьюу юйлерине киредиле, республиканы устазлары уа жангы окьюу жылгъа хазырланадыла эм биринчи классланы къурау бла керешедиле. Сентябрьде КъМР-ни Башчысыны мектеплеринде биринчи къонгуроу биринчи класслагъа келген 13 мингден артыкъ сабийге зынгырдырылды.

КъМР-ни Башчысы бла Правительствоу пресслужбасы.

## Тюбешу

«Заман» газетни редакциясында алгынныгъа ахшы терелени жорукларына керё къуралгъан жарыкъ тюбешу болгъанды. Редакциягъа къонакъгъа Дагъыстан Республикада къумукъ тилде чыккъан «Елдаш» республикалы газетни баш редактору, жазуучу, поэт Гебек Конокбиев бла «Районну жашау» район газетни баш редактору Асадулла Гаджиев келгендиле. Аланы жолюучулукларыны баш маганасы малквар, кырачай эм къумукъ халкъланы араларында байламлыкларына сакълап, журналистикада ахшы сынамларыны, жарытхан болумланы юсюнден селешууде болгъанды.

«Елдаш» жамауат-политика газет Махачкъалада чыгъады. Ол 1917 жылдан бери кесини атын бир неча керё торлендиргенди, башха-башха жыллада окьюучуларыны къолларына «Заман», «Мусават», «Ишчи халкъ», «Ал байракъ», «Дагъыстан фукарасы», «Ленини елу» деген атла бла тюшгенди. Биюнниго аты бла ол 1991 жылдан бери дуния жарыгын кереди. Издание 16 бетде ыйыккъа бир керё, тиражи 4 мингден артыгы бла чыгъады. 1968 жылда «Сыйлыкны Белгиси» бла саугаланганды.

Газетни материалларыны жигитлери кеслерини ишлери бла ёз журтларына жарагъан, атларын айтдыргъан политикле, экономистле, агрономла, жерчиле, бахчыла, малчыла, устазла, артистле, спортчула эм башхаладыла. Анда аналитика, критика, тарых, публицистика, художестволу эм юйретуу материалла басмаланадыла. Аны 4 бетинде материалла орус тилде бериледиле. «Елдашны» редакциясында 33 ишлерин, ёз тиллерин сойген, жанларыча керген керти устала урундадыла.

Жылдан артыкъ болады анга баш редакторлукну Дагъыстанны маданиятыны сыйлы къулукчуусу Гебек Конокбиев етгенди. Конокбиев 1999 жылда «Айташ» телевиденианы къурап, аны таматасы болгъанды. Ол 15 китапны, 3 пьесаны, 200-ден артыкъ жыры авторуу.

«Районну жашау» газет Карабуджент районда 1951 жылда биринчи керё чыккъанды. Жетмиш жылдан артыккъа 6500 номерден

# Ахшы тереледеча, жарыкъ байламлыкъла



Солдан онгга: Жангуразланы Нажабат, Къонакъланы Хасан, Гебек Конокбиев, Текуланы Хауа, Мусукаланы Сакинат, Асадулла Гаджиев эм Токъуланы Борис.

асламы дуния жарыгын кергенди. Бусагъатда район газетге башчылыкны Асадулла Гаджиев етеди. Къайсы заманда да ишлерин билген, анга жореклери бла берилген журналистле газетни бетлеринде Карабуджент районну жашауун, тарыхын хронология низамда тийишлисича кергозтгенлей турадыла. Биюнлюкде аны тираж къолайлыгы 2600 чаклы бирди.

Тюбешуно алында «Заман» газетни баш редактору Къонакъланы Хасан, къонакълагъа ырызлыгын билдирип, аланы редакцияда ишленге бла танышдыргъанды. Андан сора да, ол бизни редакцияда ишчи халыны юсюнден къысха

адамлагъа чекле болмазгъа тийишлигин айтханды. Бусагъатда байламлыкъла бир аз къаруусуракъ болгъан кезиуде жазгъан адамла биригуи жоллары излерге керек болгъанлары да белгилегенди ол.

Къумукъ халкъ бла бизни тил бирликден сора да, тарых, маданият байламлыклары болгъан болгъанларын барыбыз да билебиз. Байбик айырылгъан огурусуз жыллада таулулары кеп акъсюеклери Тимирхан-Шурада къабыргаларын къысар жет тапхандыла, уруш жыллада да ол байламлыкъла юзюлмегени белгиледи. Аны юсюнден маданият бёлюмю редактору Мусукаланы Сакинат

ланы, тарых шартланы толу ачыклайдыла. Жарыгъа, аны назмулары интернетде алай кеп басмаланмайдыла, окьюучу кенг халда ала бла шагъарейленирча. Аны юсюнден газетни баш редакторуну орунбасары Жангуразланы Нажабат айтханды. Ол бусагъатда патриотлукну темасы жазуучулук, журналистика ишде бютюн магналы болгъан да энчи белгилеп, къонакъ поэти назмуларындан юзюкленди окыгъанды.

Керти да, къайтары айттайыкъ, бизни халкъланы кеп зат бирлешдиреди. Алып айтханда, 1957 жылда «Коммунизмге жол» газетни баш редактору Кациланы Хабу болгъанды. Кенделенде туугъан белгиле малквар жазуучу, къумукъ халкъны

келечиси. Андан сора да, КъМР-ни Башчысы Маданият министрствосуна себеплиги бла жыл сайын «Ожухна сцена» фестиваль бардырылады, анда биз къумукъ театры оюнларын керюрге насыбыбыз болады. Ол да маданият байламлыклары бир ахшы шартыды. Ол а, белгилесича, миллетлени биригуилерине, миллетле араларында шубхулукъ да уллу къошумчулукъ.

Къонакъланы редакцияда кергенине къуаннганын газетни жууалы секретары Токъуланы Борис да айтханды. Ол былай тюбешуле терели болсала сойгенин билдиргенди, нек дегенде бир бирни сынамына юйрениу газет чыгъарууда бек уллу магананы тутады. Кеслерини оюмларын журналистле Улбашланы Мурат, Кулчаланы Зулфия, Додуланы Мадина эм бирсиле да айтхандыла.

Къонакъла уа кеслерини газетлерини, чыгъармачылык ишлерини юсеринден тынгылы хапарлагъандыла эмда бизни атлары айтгъан адамларыбызны юсеринден материалланы кеслерини газетлерини бетлеринде басмаларгъа изленгенлери, бизни газетте жазаргъа сойгенлери да билдиргендиле.

Сизни дуниягъа аты айтгъан поэт-философугъуз Къулий улу Къайсыны биз да бек багъалайбыз. Чегемде аны Юйю-музейни юсюнден «Елдашда» сау бет басмалагъанды, энди «Къайсынга жюз атлам» поэзия хунагъа барып керюп, аны юсюнден да тынгылы материалла этерге деп турабыз, - дегенди Гебек Конокбиев.

Ахырында тюбешуе къатышхана, бирикмеген иш билишме деген жорукъдача, келлик заманда бирлешип, тарых, тил, маданият эм башха ысла бла байламлы «тёгерек столла», жыйылыула, ишчи жолюучулукъла къуаргъа келишгендиле, эсде каллыкъ суратлагъа тюшгендиле.

ЖАНГУРАЗЛАНЫ  
Нажабат.

## Себеплик

### Иш кёллюлеге – магар

Жыл башланганды Къабарты-Малкъарда кеслери бир торлю иш ачаргъа сойгенле бла төрт жюзден артыкъ социал келишим этилгенди. Болушлукъ алгъанлары асламысы аны эл миолк бла байламлы проектлеге хайырланадыла. Алагъа бир жолгъа 250 минг сом бериледи. Алай бла сагъынын солан кезиуде 432 инсангъа 42,2 миллион сом төленгенди.

Болушлукъ бек алгъа кеп сабийли юйорлеге бериледи. Республика не заманда да эл миолк ишле жаны бла белгиледи. Арт жыллада, жерчиликден сора да, малчылык да урунганлары санына да дайым къошула барады.

Социал келишим – файдалары жашау этерге жараулу ачаны (МРОТ) эм аз ёлчмине жетмеген юйорлеге бериледи. Аны маганасы къыйын болумдан къутулургъа себеплик этиудеди.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

## ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

### Минги таугъа чыгъарыкъланы саны жюзге жетерикди

Къабарты-Малкъарны 100-жылгъына аталгъан альпинида 19-20 августда ётерикди. Аны юсюнден КъМР-ни курортла эм туризм министри Мурат Шогенцуков бла РФ-ни Альпинизмден федерациясыны президенти Алексей Слотюк билдиргендиле.

Совет Союзуна заманында окъуна Къабарты-Малкъар альпинизми уясы болгъанды. Быллай асламлы таугъа чыгъуу 1967 жылда Уллу Октябрь революцияны 50-жылгын белгилеу бла байламлы болгъан эди. Ол заманда Минги таугъа 2 мингден аслам чыккъанды. Аладан бири Борис Ашуров бюгон да сау-саламатды эм бу жолугуугъа къатышдыргъа ырызлыгын билдиргенледен бириди, - дегенди министр.

Келир айда ётерик «Эльбрусиадагъа» 100 адам къатышы-

рыкъды. Ала бери Россейни 20 регионундан жыйылдыдыла. Алай бла, 13 августдан башлап ала акклиматизацияны ётерикдиле. Минги тауну эки тёппесинде Россейни, КъМР-ни, бу акциягъа къатышхан регионланы эм альпинидаданы байраклары орнатылгъандыла. Бу жумушун бардырыугъа «Кавказ.РФ» акционер общество, Элбрус районну администрациясы, Элбрус илеуда Уллу Октябрь бёлюм эм Ич ишлени КъМР-де министрствосу болушлукъ этерге ырызлыкъларын билдиргендиле.

Алексей Слотюк айтханга керё, быллай ишде бек магналы адамланы къоркуусулукъларын жалчытууду. Аны себепли бу къауумда 20 профессионал инструктор болукъду.

Бизге бу ишни къурауда бо-

лушлукъ изленгенлеринде бек сойлюп ырызлыгъыбызны билдиргенбиз. Ыйыкъ чаклы заманды ичиде акциягъа къатышырыкъла акклиматизацияны ётерикдиле, таула бла, табийгъат болумла бла да къаршыракъ шагъарей болукъдула. Тау төппесине уа 19 августда атлары мурат барды. Кюнню халы артыкъ иги болмаса уа, аны бир кюн артка кёчюрю муратлыбыз, - деп билдиргенди федерацияны башчысы.

КъМР-ни Курортла эм туризм министрствосуна пресслужбасындан билдиргенлерине керё, альпинидагъа къатышханылары хар бирине да энчи белгиле эм сертификатла берилдикдиле. Дагъыда аланы атлары эсгерте тауда жазылыкъдыла.

КЪАСЫМЛАНЫ Аминат.

## Документле

### Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Къабарты-Малкъар Республиканы Илмуда бла техникада кырал саугалары жаны бла советни къауумун кыбыл керюну юсюнден

#### Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы УКАЗЫ

1. Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Къабарты-Малкъар Республиканы Илмуда бла техникада кырал саугалары жаны бла советни къауумун кыбыл керюрге:

2. Кючлерин тас этгенге санаргъа: «Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Къабарты-Малкъар Республиканы Илмуда бла техникада кырал саугалары жаны бла советни къауумун кыбыл керюну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылны 26 октябринде чыгъарылгъан 170-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Къабарты-Малкъар Республиканы Илмуда бла техникада кырал саугалары жаны бла советни къауумун кыбыл керюну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 24 декабринде чыгъарылгъан 137-УГ номерли Указын.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы  
Нальчик шахар, 2022 жылны 15 июлю, №72-УГ

Башчысыны 2018 жылны 26 октябринде чыгъарылгъан 170-УГ номерли Указы бла кыбыл керюлген къауумуна тюрленуле кийриуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 24 июндунда чыгъарылгъан 50-УГ номерли Указын;

«Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Къабарты-Малкъар Республиканы Илмуда бла техникада кырал саугалары жаны бла советни къауумун кыбыл керюну юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2018 жылны 26 октябринде чыгъарылгъан 170-УГ номерли Указы бла кыбыл керюлген къауумуна тюрленуле кийриуню юсюнден» Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2019 жылны 24 декабринде чыгъарылгъан 137-УГ номерли Указын.

К. КОКОВ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны 2022 жылны 15 июлюнда чыгъарылгъан 72-УГ номерли Указы бла кыбыл керюлгенди

### Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысында Къабарты-Малкъар Республиканы Илмуда бла техникада кырал саугалары жаны бла советни къауумун

Хубиев М.Б. - Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствоу Президенти орунбасары (Советни председатели)

Беккиляны М.Ю. - «Бийик тау геофизика институт» федерал кырал бюджет учрежденианы директору (Советни председатели орунбасары, ырызлыгъына керё)

Езаов А.К. - Къабарты-Малкъар Республиканы жарыкъландыруу эмда илму министри (Советни председатели орунбасары)

Абазов А.Х. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жаш алимлени бла специалистлени советини таматасы (ырызлыгъына керё)

Алгудов Ю.К. - бийик билим берген «Х.М.Бербеков аты Къабарты-Малкъар кырал университет» федерал кырал бюджет окьюу учрежденианы ректоруну къуллугун толтуругъан (ырызлыгъына керё)

Алаев А.К. - бийик билим берген «В.М.Коков аты Къабарты-Малкъар аграр кырал университет» федерал кырал бюджет окьюу учрежденианы ректору (ырызлыгъына керё)

Ахубеков Ш.А. - Къабарты-Малкъар Республиканы промышленность, энергетика эмда сатуу-алуу министри

Емузова Н.Г. - Къабарты-Малкъар Республиканы

каны Парламентини Билим беруи, илму эмда жаш төлю политика жаны бла комитетини председатели (ырызлыгъына керё)

Мисостова Е.Н. - Къабарты-Малкъар Республиканы жарыкъландыруу эмда илму министри орунбасары (Советни секретары)

Нагоев З.В. - «Россейни Илмула академиясыны Къабарты-Малкъар илму арасы» федерал илму ара» федерал кырал бюджет илму учрежденианы баш директору (ырызлыгъына керё)

Рахайланы Б.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы экономиканы айнтыу министри

Сохроков Х.Х. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жарыкъландыруу эмда илму министрствосуну Жамауат советини таматасы (ырызлыгъына керё)

Темботова Ф.А. - «Россейни Илмула академиясыны Тау жерлени экологиясыны институту» федерал кырал бюджет илму учрежденианы директору (ырызлыгъына керё)

Тюбейланы А.И. - Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны кенгешчиси

Федченко Л.М. - Къабарты-Малкъар Республиканы Жамауат палатасыны председатели орунбасары (ырызлыгъына керё)

## Партия жашау



### Мектеплени танг кесеги жангыртыллыкъды

«Школланы тынгылы жангыртуу». «Единая Россия» партияны эм «Московский комсомолец» газетни башламчылыклары бла къуралгъан информатция проектге алай аталганды. Аны болушлугуу бла ата-анала эм окьюучула кыралны 80 регионунда 2065 школда жангыртуу ишле къалай бардырылгъанларына тюзонлей эфирде къарап туралыкъдыла. Аны интернетде бу адресге керё табаргъа болукъду: <http://novayashkola.tilda.ws/>

Сайтны «Мени аламан школу» бёлюмюнде сабийле къалай жерде окыргъа сойгелерин билдирге болукъдула. «Ата-ана контроль» бёлюмде уа тынгылы жангыртуу жумушла къалай тамамланганы юсюнден жазаргъа онг барды. Дагъыда программаны юсюнден билдириуле басмаланырыкъдыла, аны бла бирге экспертлени оюмлары да белгиле этиликдиле. Энтта хар инсан да жангыртуу ишлеге кёз къарамын ачыккъалайлыкъды.

Проектни башланганына аталгъан тюбешууде Россейни жарыкъландыруу министри Сергей Кравцов бюгонлюкде къыралда 1650 школда тапландыруу ишле бардырылгъанлары билдиргенди. Аланы окьюу жылны аллында бошаргъа белгиленеди.

Болжалла бузулгъан кезиуде жокъдула. Президент салгъан буйрукъла, чырмаулагъа къарамай, толтурулукъдула. Беш жылны ичиде къыралда 7300 школ жангыртыллыкъды. Келир жыл программалык бек аздан 3 минг учреждение кирликди. Асламында ала элдеги школладыла. Билим беруи учрежденианы хар бирине окытууда керекли оборудованианы сатып алыргъа 6,5

миллион сом бёлюнеди. Аны бла бирге устазланы билимлерин иглендириу жаны бла мадарла да бардырылгъандыла. Алай бла кыралны хар жеринде да школчулагъа окыууде тенг онгла этиликдиле, - дегенди министр.

РФ-ни Кырал Думасыны жарыкъландыруу жаны бла комитетини башчысы «Единая Россияны» партияны «Шендою билим беруи эм алчы илму» проекти ючюн жууалпы болгъан Ольга Казакова айтханыча, бу ишле къошакъ билим беруину тирилтирге себеплик этерикдиле.

Хар школда да театр студия къуаргъа буйрукъла берилгендиле, спорт секцияла болукъдула, - дегенди ол.

РФ-ни Кырал Думасыны жарыкъландыруу жаны бла комитетини башчысыны орунбасары - «Жангы школ» партия проект ючюн жууалпы болгъан Алёна Аршинова белгилегенди, школланы жангыртуу программалык жамауатны къатышдыруу магналыды. Ол мурат бла партия Жамауат палата бла бирге программа къалай толтурулганына контроль этерик штабны къуарганды.

Жууукъ беш жылда къыралда билим беруи учрежденианы тынгылы жангыртуу программасын къурауну юсюнден буйрукъну РФ-ни Президенти Владимир Путин партияны съездинде бергенин айтчырады. Тизмеде 7,2 минг школ барды. Алада тийишли жумушла къалай бардырылгъанларына сенаторла эм партияны депутатлары къарарыкъдыла. Программаны жашауда бардыруугъа 2022 жылда 66,5 миллиард сом, 2023 жылда уа 25 миллиард сомдан аслам бёлюнеди.

«Жангы школ» партия проекты КъМР-де регион жамауат советини башчысы Марина Мизова kabardinka-balkar.ru порталгъа билдиргенди. «Билим беруину айнтыу» кырал программаны чеклеринде тынгылы жангыртылгъа керекли 50 школ барды.

Быйыл республиканы битеу районларында 29 объектеде бардырыладыла тапландыруу жумушла. Федерал бюджетден 2022-2023 жыллада 2,4 миллиард сомгъа жууукъ бёлюнеди, ол санда быйыл - 1,3 миллиард сомдан аслам.

КъМР-ни Правительствоу 2022 жылда 4 февралда чыгъаргъан 20-рп номерли буйрукъна тийишлиликде, «КъМР-де билим беруину школ системасын жангыртуу» регион программна кыбыл керюлгенди.

КъМР-ни Жарыкъландыруу эм илму министрствосунда жамауат контролну штабы къуарылганды. Ол тапландыруу ишлени кезиунюде ата-аналаны, школчуланы оюмларын билиу бла керештирикди. Быйыл 5 мартта уа Правительствоу буйрукъу бла школланы жангыртуугъа контрольну тамамларыкъ комиссия да ишле башлагъанды.

Биюнлюкде аны келечилери жангыртуу ишле бардырылгъан школлада болгъандыла. Аны къауумуна уа Жарыкъландыруу министрствонун ишчилери, Парламентни депутаты, Жамауат палатаны эм «Единая Россияны» регион бёлюмюне келечилери, ата-анала да киргендиле. Тинтиулени кезиунюде ачыккъанлан шартла комиссияны жууукъ жыйылыуунда сюзюлгюкдөле, - дегенди Марина Мизова.

Басмагъа ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

Атасы, Жаболаны Даулетканы жашы Хажи, басханчы эди, Элбрусда тууганды. Анасы Бабаланы Таукананы кызы Зоя уа – акъсуучу. Ала Ленин атлы окуу шаарыкында тубегендиле. Хажи алгач Элбрус районда милицияны, арта НКВД-ны Чегемде район бөлүмүнө таматалары болуп ишлегенди. Зоя уа устаз эди, Кенделенде турганда, сабий садны таматасы болганды. Арта уа партия органлада да ишлегенди.

Ала 1935 жылда юдегиленгенди. Алага юч сабий тууганды: Тамара, Юруслан (Юрий), Серго. Улуу Ата журт уруш башланганда, Хажиге Чегем ауузда партизан отряд кзураргга буюргандыла. Ол, таудан тышоп, Нальчикке жумуш бла келгенлей, душман жетип, арта кыайталмай, Акъ-Сууда квалганды. Аны тутуп, 1943 жылда 1 январьда Прохладна жанына барган жолда околлада ёлтургенди. Кыабыры Акъ-Суудады.

«Кечерге тышогенди, ол заманда амам Кыаштатауда ишлей эди, партияны экинчи секретары болуп, андан кечюп, Кызыл-Кыагга тышоген эди, биз а, сабийле, ыннабыз бла – Алма-Ата тийресине, – дейди Тамара. – Амам билимли адам эди, юч айдан бизни табып, шахаргга кечюрген эди. Анда кирпич заводда кадрла бөлүмде ишлегенди. Эс алдырган эди бизге. Бир иги юй да ишлегендик. Арта уа таматала кеслери шолгга кечюрген эдиле ишлерге, таулу сабийлени окут деп. Ата журттан кыайтхандан сора, амам Акъ-Сууда партия биригиуну секретары болуп, сельсоветте, школда да ишлегенди, элде сабий сад ачханды».

Былайда танышым Аккайлы Хабибуллахны хапары тышеди эсиме: «Бизни Алма-Атада Зоя Таукановна окутхан эди. Аны жашы Серго бла бир классха жорюгенме. Аламат адамча квалганды эсимде. Бизге, таулу сабийлеге, бек кыайгырыучу эди. Витаминчикле беричю эдиле, экишер таблетка. Ол таулучуклары уушчукларыбызгга санамай куюуп, хар бирибизге: «Жутуп кыой окууна», – деучюсю эсимдеди...»

Тамара анда школну бошاپ, медицина училищеде окуйт турганлай, келирге эркинлик бердиле деген хапарла жайылгандыла. Ол заманда Зоя, жангы июн сатып, 1955 жылда Акъ-Суугга кыайтханды. Андан арысында кзындан келлик ахлуларыны алларына кырап, келгенлеге да онг тапдырыгга кюрешип турганды. «Анам юйюбноно кырык мингге сатхан эди да, бир ненча юйно орусуладан бла чюйютюлөдөн сатып

алган эди бизни тийреде. Арта алада аны ахлулары жашагандыла», – дейди Тамара. Ол окууун андан ары мында медуцилищеде бардырганды.

1957 жыл малкзар халкыгга кыайтханбыз. Москвада жаш тёлуюно бла студентлени битеудуния фестивалыларына кыатышханлагга уа ол бютонда айырмалыды. Фестиваль 28 июлдан 11 августха дери барганды. Ары тебирерни аллын-да республиканы студентлени Профсоюзланы юйлеринде эки-юч кере да жыйып, ары

**КъМР-ни 100-жыллыгына**

# ЖАШАУ ЖОЛУНУ АРИУ ЫЗЛАРЫ

*Халкыгга билим беричюно отличниги, КъМР-ни Парламенти ни ырызлыгы, башха махтау кыагытла бла сауыгаланган Къзакъланы Тамара, Жаболаны Хажини кызы, сабийлей озган ёмюрно сынауларындан ётген, жарсыу, кыуанч да кырген, жашауну магъанасын тереңден анылаган адамды.*



барлыкъланы айыргандыла. Ол тизмеге Тамара да тышогенди.

«Ол комиссияда совет композитор, СССР-ни халкь артисти Ваню Мурадели да бар эди. Ол арта да бизни республикагга кеп кере келип, художволу коллективлерибизни репетицияларына кыатышып турганды. Комиссия тепсетип да кере эди жаш адамлары. Мен а уялгандан алгга чыкмагъанма. Ары дери тепсеу бла да кюрешмегенме. Амам юйретип, биле эдим аяк ала ансы. Кесими кёргозтмей, мойшючюкде олтуруп турганымлай, ол сайлау этгенледен

ланы Владимир, Малкзарланы Сагит, Эхчиланы Аминат, Сарбашланы Фатима бла Роза. Ол уллу жыйылууну белгиси Пабло Пикассону «Мамырлыкны кёргорчюно» деген сураты болганды. Хар жерде «Замир и дружба», «Миру – мир» деген лозунгла. Жюз отуз бир кыралдан отуз тёрт минг адам келген эдиле ары.

Бизден барганла Кызыл Аскерни театрында, Москва тийресиндеги шахарлада да кёргозгөндиле фахмулары. Фестивальны финалында уа ала Улуу театры сахнасында тепсегендиле. «Кыбузучубуз Кыазийланы Билал эди. Иш

программабыз асыры квалын-дан, кийинип, тешипип туруп онгубуз болмай, Москваны орамларында миллет кийимле бла айланганбыз. Бизни кёргенле тохтап кыарагандыла, автографла тилегендиле, кыайдан, не жерден келгени бизни соргандыла, – дейди Кызакъланы Тамара. – Ол заманда Москвада, онг чыкыса, бизни жырчыларыбызгга тынгыларгга да барганбыз. «Галауану» жырлаган эди Улуу театра Беппайланы Сергей. Аламат жырлаган эди, ол эсимден кетмейди».



Тамара Нальчикде 28-чи номерли сабий садда ишлегенди бир кыуум заман. Сабийлени жорютюп башлаганында чакырган эдиле ары. 27-чи номерли санаторий сабий садны таматасы уа, андан танып, солугга кетеме дегенинде, мени орунума ишлери адам буду деп, Кызакъланы Тамараны кёргозгөнди.

«Жыйырма бла жети жыл ишлегенме анда. Кырал кыурам бузулган заманда бек кыйын эди. Анса да кырысуз сабийлени ач этмез ючюн, тахтала этерге, көгетлени да жыаргга, жарашдырыгга, башха мадарла излерге да керек болганды, – деп эсгереди Тамара. – Агъач кертмелени жыйып, кышда андан этген компотларыбызны да хайырланганбыз. Бал тзсуз этгенбиз аланы. Бир зат зырафына кетмегенди ол кыйын заманда. Уяналаны Мажмудини фермасы бар эди да, андан тилеген эдим да, ол, сау болсун, он литр сют берип турган эди сабийлеге кюн сайын. Аламат коллектив эди. Бир кыууму бюгон да ишлейдиле анда, сыймы да кёрдиле».

Сабийлени таматасы Маратды, ол да, эгечи Марина да сатыу-алуу бла кюрешедиле. Тамара, кыайын анасы жашны тууганына кыалай кыууанганын эсгерге: «Мен анга ала, кюн да болган эдим. Бек огурулу адам эди анабыз (Мисирланы Рахима). Кюндоз чыракъ бла излесенг, тапмаз эдинг андан игини», – дейди. Кызыланы экинчиси Ирина врачды. Кичилери уа Индирады – финансист.

Бююн Кызакъланы Тамараны юйюне тёрт сабийи, он туудугу (бары да школну алтын майдалла бла бошагъанла), аладан тууганла жыйылсала, ынналары Тамараны кыууанчы бютонда уллу болады. «Ыразыма кыадарыма. Юйюрюмо бек союме, – дейди Тамара. – Андады тиширину насыбы. Газет окууучулагга айтырыгым: саулыкту болуп, ариу, мамыр жашагыыз, этген ишигиз насыпха болсун».

Тамара Кызакъланы келинлериди. Баш иеси Исхак аны юсюнден энчи айтырча адамыбызды. Ол «Каббалк-потребсоюзну» председатели, Кыабарты-Малкзарны Министрле Советини председателини орунбасары болуп, республиканы энергетика системасына таматалык этип турганды. Бир кыуум заманы илму-излем институтда директорну орунбасары болуп да ишлегенди. «Кабардино-Балкарские электрические сети» деген биригиуну да ол ачханды. Жарсыуга, ол 1993 жылда ауушханды.

Тамара Нальчикде 28-чи номерли сабий садда ишлегенди бир кыуум заман. Сабийлени жорютюп башлаганында чакырган эдиле ары. 27-чи номерли санаторий сабий садны таматасы уа, андан танып, солугга кетеме дегенинде, мени орунума ишлери адам буду деп, Кызакъланы Тамараны кёргозгөнди.

«Жыйырма бла жети жыл ишлегенме анда. Кырал кыурам бузулган заманда бек кыйын эди. Анса да кырысуз сабийлени ач этмез ючюн, тахтала этерге, көгетлени да жыаргга, жарашдырыгга, башха мадарла излерге да керек болганды, – деп эсгереди Тамара. – Агъач кертмелени жыйып, кышда андан этген компотларыбызны да хайырланганбыз. Бал тзсуз этгенбиз аланы. Бир зат зырафына кетмегенди ол кыйын заманда. Уяналаны Мажмудини фермасы бар эди да, андан тилеген эдим да, ол, сау болсун, он литр сют берип турган эди сабийлеге кюн сайын. Аламат коллектив эди. Бир кыууму бюгон да ишлейдиле анда, сыймы да кёрдиле».

Сабийлени таматасы Маратды, ол да, эгечи Марина да сатыу-алуу бла кюрешедиле. Тамара, кыайын анасы жашны тууганына кыалай кыууанганын эсгерге: «Мен анга ала, кюн да болган эдим. Бек огурулу адам эди анабыз (Мисирланы Рахима). Кюндоз чыракъ бла излесенг, тапмаз эдинг андан игини», – дейди. Кызыланы экинчиси Ирина врачды. Кичилери уа Индирады – финансист.

Бююн Кызакъланы Тамараны юйюне тёрт сабийи, он туудугу (бары да школну алтын майдалла бла бошагъанла), аладан тууганла жыйылсала, ынналары Тамараны кыууанчы бютонда уллу болады. «Ыразыма кыадарыма. Юйюрюмо бек союме, – дейди Тамара. – Андады тиширину насыбы. Газет окууучулагга айтырыгым: саулыкту болуп, ариу, мамыр жашагыыз, этген ишигиз насыпха болсун».

МУСКАЛАНЫ Сакина.

## ЖЫЙЫЛУУ Фахмусуну кенглигин бай чыгармачылыгын белгилегендиде

*Кыабарты-Малкзарны Гуманитар тинтиуле бардырган институтунда КъМР-ни Кырал саугъасыны лауреаты, жазыучу эмда драматург Тёппеланы Алимни эсгеричюг аталган «тёгерек стол» озганды. Аны сагъынылган институтну кыарачай-малкзар адабият секторуну келечилери «Жазыучуну чыгармачылык энчиликтери эмда литература процесс» деген ат бла жазырагандыла. Аны хурметли кыонаклары уа КъМР-ни халкь поэтри Созайланы Ахмат бла Беппайланы Муталип, журналист Моттайланы Светлана, Тёппеланы тукъуну келечилери, бирсиле да болгандыла.*



Жыйылууну ача, кыонакбай махкемени директору, тарых илмуланы доктору Касболат Дзамихов селешгенди. Ол, институтну бөлүмлерини быллай магъаналы ишлени кыурагъанларыны кыйыматын аныглата, Алимни чыгармачылыгы жаланда малкзар адабиятны чеклеринде квалмай, бирси миллет литератураланы келечилерине да хунер жаны бла юлгю болгъанларын белгилегенди. Аны кесини кечюрмечиликке салган кыйынын эсгерге, халкъланы маданиятларын байкъландырган алай фахмулулары кырагъан ишлери эмда аланы ёз жашаулары болгъанларын хапарлаганды.

КъМР-ни Жазыучуларыны правленини келечиси Беппай-

да, драматургиягга эс бургъанын, бу жаны бла миллет театрыбызны репертуарын байкъландырганы да. Андан тышында да, фольклорбузгга эсленирча юлюш кыошханы белгиленгенди. Созай улу уа кыалам кыарындашы малкзар тилибизни болмагъанча уста билгенин, ол кесини чыгармачылыгында бийикликке жетгенин чертгенди. Аны «Сейирсидиртме сёлзюгю» бизни барыбызгга, ёсуп келген тёлюлеге кыйынын эсгерге, халкъланы маданиятларын байкъландырган алай фахмулулары кырагъан ишлери эмда аланы ёз жашаулары болгъанларын хапарлаганды.

КъМР-ни Жазыучуларыны правленини келечиси Беппай-



ланы Муталип да чертгенди Тёппе улуну кечюрмечилик бла байламлы кыошхан юлюшюн. Биз бююнлюкде да алыкыа жазыучуну чыгармачылыгыны магъанасын толусунлай аныламагъаныбызны, аны тинтген билимли алимле ол жумушун тийишли даражгга чыгарыларына ышанганын айтханды.

чугъа нени юсюнден хапарларгга, миллетибизни не затын белгилерге излегенин эслетип тургъанларын да.

Алимни романларын бююн белгилей, алада таулу халкъланы жашау турмушу, тарыхы, чеккен азалыгы, тюзлюкге эмда игиликге ийнанганы да суратлангъанларын черте, ол чыгармала заман не кыадар оза баргъаны сайын ол кыадар бююн кыйымталы бола барлыкъларын аныглатханды. Кыалам кыарындашыны адамлык ышанларын да эсгерге, ол жаш тёлюге болушлукъ эте, аны кёллендире билгенин энчилегенди. Ызы бла анга атап жазган назмулары малкзар эмда орус тилдеде окугъанды.

Муттайланы Светлана уа, махмулу болганы бла бирге, жазаргга, ишлерге ашыкыгъанын да билдиргенди. Кёрген, сөзген затларын кыагытха тышоре, халкъланы адамы болгъанлай квалганын, миллетини кыуанчына кыуанган, жарсыуна жарсыган инсан болганын да чертгенди.

«Тёгерек столда» илму жаны бла докладланы уа филология илмуланы докторлары Биттирланы Тамара, Сарбашланы (Гузиланы) Алёна, Берберланы Бурхан, Адам Гутов бла филология илмуланы кандидаты Атабийланы Асият да этгендиле. Ала барысы да Тёппе улу кесини ишине хурмет берген, заманын бошуна оздурмаган инсан болганын белгилегендиле. Ол жазыучулукъ иши бла бирча алимликни да бардырганын, илмугга тийишли кыйын салганын, узакъ элге, жерлеге барып, аслам материал жыйганын да айтхандыла.

Жыйылууда тукъуну атын-дан Тёппеланы Исмайыл бла Азрет сёлешгендиле. Ала алай ата кыарындашлары болгъанларына ёхтемленгендерин айта, алимлеге да ыспаз этгендиле. Халкъланы тилибиз болганы кыадарда, Алимни чыгармалары да жашагъанлай эмда суралгъанлай турлуларына ийнангандарын билдиргендиле.

Жаны акылманыбыз Мечиланы Кязимни чыгармаларын жыйыугга эмда аланы китап болуп чыгарына себелик этгенди да эсгертилгенди. Ол кеси уа, кыара сөздөн сора

Жас да институт алай жумушуну кыурагъа кыайгырганына, аны келечилери алай тынгылы докладла жазырагъанларына, жыйылуугга кыатышханлары барысына да ыспаз этгенди. Мындан арысында да жангы бийикликке тежегенди. «Тёгерек столну» кезиунде Тёппе улуну алыкыа басманлагъан кыол жазмалары кыалгандарыны юсюнден да айтханды. Ары келгенне аланы зарфха урууларына ышангандарын, ол чыгармала да миллетни тин байлыгыны бир кесеге билукулкъларын кыатлагандыла.

МОКЪАЛАНЫ Зухура.

## Игилени жүрек жылыулары саулагга кыалады

Шауаланы Айдарны сабий заманында таныгъанма. Ол кыалай болгъанын да айтайым. Ол Шауаланы Жибрилни бла Кючмезланы Фатиматны юйюрюнде тёрт кызыны жангыз кыарындашлары болганды. Тёрт эгеч да, аны кез гинжилерича сакълай, агъгын ташха басдырмазгга кюрешип жашагандыла. «Айдар ёлмесин» деп кыаргъангандыла...

Эгечледен бири Азика келинимди. Биз аны алыргга келгенибизде кёргенме мен Айдарны биринчи кере. Ол, эгечини боюнундан эки арык кыолчукуллары бла кыаты кыуачкалап, бетинден упка эте, жиламжакдан толуп кёзчюклерин терк-терк кыагга, бир затла айта эди.

Арта уа кёрюше турганды. Айдар мектепни айырмалы бошайды, Кыабарты-Малкзар гил мюлк академиягга кирип, гитчелигинден да маллагга кыараргга юйренген жаш зотехния жаны бла билим алып чыггады. Аскерде кыуулукъ этгенде уа, китап окургга бек сойгени ючюн, анга мена орус эмда малкзар жазыучуланы чыгармаларын жиберип тургъанма.

Шауаланы Жибрилни бла Фатиматны юйюрю кеслерини халал кыйынлары бла жашагандыла. Айдар да, кесин аяп, ишден бир заманда да кыамганды, баш кечиндирге амал излегенди, фермада малла тутуп, предпринимателлик иш бла кюрешенди. Юйюрю, жууугу-тенги ючюн кече, кюн да арымай-талмай ишлегенди. Юй бичеси Габаланы Кезибан бла эки сабий ёсдюргенди. Кызы Алим бла жашы Аслан

аны кез гинжилери эдиле.

Экисине да ата бийик билим алдырганды. Аслан бююнлюкде «СИМЕД»-ни клиникасында тиш доктор болуп ишлейди, билимин андан ары ёсдююр муратда аспирантурагга да киргенди. Алим уа Нальчикде 1-чи номерли поликлиникада врач-ревматологду. «Баладан тууган, балдан татлы», дегенлей, туудукълары Артур бла Альберт ючюн а жанын берирге да жазыр эди.

Айдар халкын бек сойгенди, миллетни хар жетишимине кыуана билгенди. Анга жаланда бир юлгю келтирейим. «Заман» газетге жаздырыгга керек эди», – дегенмилей. «Ненчасын жаздырайым, танышларыма, тенгериме, негерлериме да айтырма, ана тилибизде чыкыган газетге жазылмай а, ол не ишди, айыпды», – деп, манга ача узатып кыояр эди. Алгъаракъланда да тюз алай этгенди.

Аны халалыгынын, чомартлыгын да айтып таусаллык тыюлме. Анга кесим да шагъатма. Бир кере жауун кыыстау жауа тургъанлай, жол жанында бир тиширну алмала сатханын кёреди. Кесини уллу терек бахчасы барды, болсада Айдар, тиширнугга жан аурутуп, алмаларыны барысын да машинасына жоюлеп, айтхан багъасын берип кетеди.

Кеси жашагъан элде бир кыарт, кыарысуз кыабартылы тиширну барды. Айдар, аны хар ыйыкдан жоюлап, дарманларын тапдырып турганды, сютсюз, бишлаксыз, этсиз, кёгетсиз да этмегенди. Айдар ауушханындан сора уа, ашыу элде кыартлагга, кыарысузлагга юлешгенди, ол



тиширнугга да элтедиле. «Ким ючюн юлешесиз?» – деп сорады ол. «Шауаланы Айдар ючюн», – дегенлеринде уа, тобукуларын туююп жилагъанды. «Ол манга жашым этмезликни этип турганды», – деп. Анга алай болушуп турганын Айдарны не эгечлери, не юйдегиси, не сабийлери ол кюнне дери билмегендиле.

Кыол чомарт, жюреги ачык, халал адам эди ол. Хар эрттенликке кёзюн ачханлай эгечлерине сёлешип, хапар билер эди. Ингирикде уа юйге жыйылдым, мени ючюн кыайгы этмегиз, дер эди. Кыаллай байрам да болсун, манга, эгечини кыайын кызына, сёлешип, алгъышламай кыоймагъанды. Алай бир эсли адам эди, жууугу, тенги ючюн жанын берирге жазыр болган.

Талай жылы танып, мен аны ачууланып неда бирлеге хыны этип кёрмегенме, эшитмегенме. Кеси да чамны, лакъырдыны бек сойгенди. Фермада ишлегенде уа ол кыалай иги болуучу эди, ай сайын иш

хакъларын заманында тёлеп, ашларын-сууларын да элпек тапдырып турганды. Малчылары ауруп неда бир жары жумуш бла кетселе, малланы кютген, саугъан да кеси этгенди.

Айдар юйюнде олтуруп, терек бахчасына кырап, андан алган файдасына да кесин кыйынамай жашаргга болуукъ эди. Алай ол тынчайып турууладан туююл эди. Бир кюннег кеп километрни руль артында кыдырганды. Республиканы шахарларында, районларында мектептеге, багыу учреждениялагга эт тапдырганды. Ингирикде уа биягы ферма. Кеп кечелени анга анда да кыалыгга тышогенди.

Атасы да алай болуучу эди. «Жыл саны токсандан атлаганда да, арбазда мурккунун бир кюн да кыоймагъанды. Урушну, урууну да ветераны, огурулу, ишчи, ачык жюрекли Жибрилни атын элде орамгга да атагандыла.

Айдарны фермасына барып, аны, ишини юсюнден жазаргга бек эрттеден мурат эте эдим. Анга айтсам а, ол: «Охо, мен сёлеширме да, келирсе», – деп, ышарып кыояр эди. Бек ахырында тубегенимде да сагъындым аны юсюнден, ол а, хар замандача, ышарып: «Мен санга алай бош туберге соймейме, бир кесек мыч, кесим айтырма кыачан келлигини», – деген эди. Бир ауукъ замандан а «Бизни Айдарыбыз ёлюп калганды», – деп, ачы хапар келди. Анга ийнанарыгым келмей, иги кесекге дери эс жыймай турганма. Ол огурулу жууугуу энди бир заманда да кёрмеме деген сезим жюрегими тарай эди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

ИТИНИУЛЮК

# Хунерли башчы, юлгюлю ана

Черек районну Бабугент элиндеги «Чинарчык» сабий сад бек тап жерде орналынды. Жайда, төгөрөк баш жашил бет алганда, алайы ботюнда ариу болады. Сабийчикке эшикке чыкса ла уа, кюлген ауазлары, ойнаган тауушлары узакты эшитиледи. Бу үчреждениягы Асанланы Танзиля, Башийланы Дугуну кызы, башчылык этеди. Ол бери ишлерге элде школну, ызы бла КМКУ-ну бошагандан

итингенди, атасы да анга ыразы эди. – Университетде окугъанымда, Толгурланы Зейтундан, Гузеланы Жамалдан, Кетенчиланы Муссадан юлго алганма. Ала: «Устазла келню билген, эсли, төзюмлю, сабыр, не жаны бла хунерли болурга керекдиле, алайсыз иши барлык туюлду», – деп юйретгендиле. Мен оюм этенге кере уа, бир ишни кыолгъа алдынг эсе, аны эбине жетдирирге, адам-

кырагъанда да бек жарагъанды. Коллективге башчылык этген не заманда да тынч туюлду. Сора гитчеле бла ишлеген да ботюн уллу жууаплыгыны, саклыкны излейди. Танзиля, психологча, улуну, гитчени да жюеклерине жол таба билгенди. Бюгонлюкте мында жюек Ала бла борчларын тынглы билген, ахшы сынаулары болгъан адамла ишлейдиле



балим беруу жаны бла управленианы таматасы да бизге кеп жаны бла себеплик этедиле, аны ючюн алагъа ыразылыгымы билдирирге сюеме, – дейди Танзиля. Ол мында ишлеп башлагъанлы неча сабийни юйретгенин санап чыгыган кыйынды. Алары араларында устазла, полициячыла, аскерчиле, врачла, спортчула, башха кыулуклада урунганла да бардыла. Энци белгилеп Эндрейланы Асанлы, Туменланы Альбертини бла Бийбертини, Герийланы Русланны атларын айтырга боллукъду. Ала барысы да бюгон-бюгече да унутмайдыла Танзиляны. Тюбеген жерде жарык боладыла, намысын кередила. Аныча адамга башха торлю болурга да жарарык туюлду. Битеу жюреги бла сабийлеге берилгени керюнюп турады. Садда кеп жылланы ичинде «Туугъандан – мектепге дери» деген программа бла ишлеп келедиле. Аны энцилиги сабийлени хар не жаны бла айнытууду, патриот ни-

етде, миллет адет-төреледе юйретиуду. Ол иш а ойнау халда, эригиусоз бардырылырча кыуралады.

Шендю мекямыны ичи, тышы да тапландырыла турадыла. Танзиля тынгысыз адамды, азычк кемчиликни да эслесе, аны тюзетгинчи, тынчыгы болмайды. Аны алайлыгына төгөрөкде тазалык, тизгинлик шагъатлык этедиле. Кабинетине кирсенг да, тюз алайды – мында хар зат кесини жериндеди. Алай тизгинли болурга ол гитчелигинден юйренгенди. Бюгон-бюгече да ол ыз бла барады.

Коллективни ишин тап кырай билгенича, юйде да юлгюлю анады, баш иесине намыс, сый бере билген билгениди. Сабийлени аталары кыолдан устады, ол алтындан, кюмошден билезикле, жюзюкле, сынжырла, башха затла да этеди. Алары тамата жашлары, университетни медицина факультетин бошاپ, больницада ишлейди. Ортанчылары урунуу эмда социал кыоруулауун арасында кыулук этеди. Бек кичилери КМКУ-ну студенти.

Танзиля назмула да жазды. Аладан бирини бир неча тизгини бла бошарга сюеме аны юсюнден хапарымы. Ол кеплеге кел этдирлик сунама.

*Билеме тамбла тангы атарын,  
Ашхам кирсе, кюнню таугъа батарын.  
Кышдан сора жайны кыйтып келлигин,  
Ол насыпны Аллах манга берлигин!*

ХОЛАЛАНЫ Марзият.

Жорпау



## Байракъланы орнатхандыла

Къабарты-Малкъарны 100-жыллыгына атап, Нальчик шахарны администрациясыны къаууму Элбрусха ёрлеуно кыурагъанды. Европаны эм бийик төппесине мэрияны келечилери Уналаны Зураб бла Руслан Бетрозов эмда «Нальчики транспорт» унитар предприятияны кыулукъчусу Анатолий

Сабанчиев чыкыгъандыла. Бу акция жашланы кеслерини башламчылыклары бла бардырылганын айтырды. Алары тау төппеге Элбрусну излеу-кыутхары отрядыны келечилери Глашланы Ислам бла Клименкова Анастасия ашыргъандыла. Хауаны болумуна бир ыйкыны

ичинде юйренгенден сора, къауум сыйлы жолючулукъга атланганды. 5 сагъатдан ала 5642 метр бийликке жетгендиле эмда анда Россейни, Къабарты-Малкъарны Нальчики байракъларын орнатхандыла.

ТОКЪЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

РОСГВАРДИЯ

## Батырлыкълары унутулукъ туюлду



Росгвардияны КъМР-де Управлениасыны ведомстводан тышынды охранасы Уллу Ата журт урушда Кавказны эркинлиги ючюн

жоюлган аскерчилени бла офицерлени хурметлерине аталган жумушлагъа кыатышхандыла. Ала, Нальчики кыоруу-

лай, жанларын бергенлени эсгертмесине гюлле салгъандыла эмда жигитлени хурметлерине бир минут шумсуз тургандыла.

– Кавказ ючюн къазаут урушну барыуун торлендиргенди, совет фронту юг жанын кючлерге онг бергенди. Бизни аскерчиле фашистлеге къажу тургандыла. Ол къанлы урушда жоюлганлары атлары ёмюрлюк болгъанды. Алары батырлыкълары бир заманда да унутулукъ туюлду, – дегенди полицияны капитаны Руслан Унежев.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлагъанды.

САКЪЛЫКЪ

## Ауруу заран салмазча

Роспотребнадзорну Къабарты-Малкъарда бёлюмонден билдиргенлерине кере, республикада кыутурган ауруу бла байламлы хал осалыракъды. Быйыл озган алты айгъа жаныуарла къабып медицина учреждениладан 1276 адам болушлукъ излегенди. Ол а быйтыр бу заман бла теглештиргенде 35-ге кепду.

Кыутурган ауруу адамны, жаныуарны да ёлюмге келтирирге боллукъду. Кёбюсюнде вирус къабылганын тюрлюк бла нерв системасына сингеди, бзы бла терк жайлып,

мыйыны эм аркъа сюекни да ишлеулерине уллу бузукълукъ салады. Аны бу шартла ачыкълансала билирге боллукъду: санлары кыурушса, чыракъны, таушну кёторалмаса, тюрлюк этгени мардасындан озуп башласа, санлары тохтаса, солууу жетмесе эм жюреги кыарысуз этсе. Болсада ауруу заманында тинтилсе, анга дарман салып багъарга онг барды.

Ауруу жаныуар, хайуан къапса неда адам билмей алары тюрлюклерин жутса жугъарга боллукъду. Ол себепден Роспотребнадзорну келечилери адамланы эм биринчиден гигиена жаны бла сакълыкча чакырадыла. Билмеген жаныуарга, хайуанга тиерге керекмейди. Эшикде айланып келгенден сора къолланы сапын бла жууарга тийишлиди.

ИЗЛЕУ

## Аманлыкъ этгенине ишеклик барды

КъМР-де Ич ишле министерство Мамбетов Альберт Мухамедовичи излейди. Ол 1979 жылда туугъанды. Чегем районда эселде турады. Ол РФ-ни УК-сыны 105-чи статьясыны 2-чи кесегини «а» пунктунга (эки эм андан кеп адамны ёлтюргени) эмда 222-чи статьясыны 1-чи кесегине (сауутланы законсуз сатып алганы эм асырагъаны ючюн) аманлыкъ этгенине ишеклик барды.

Уголовный ишни шартларына кере, 2022 жылда 18 июльда терсленген «РПНИ» кырал казна учрежденида ишчи отуладан биринде сауутдан аны башчысына эмда учрежденины къалауур служба-сыны таматасына атыргъанды. Алайда алган жараладан эки эр киши да ауушхандыла.

Ишеклини ышанлары: ёсюмю 170-180 сантиметр, орта бойдуу. Кийимлери: кыаралдым-кёк камуфляж



КъМР-де МВД-ны пресс-службасы.



сора келгенди. Бир ауукъ заманы мектепни директорну орунбасары да болгъанды. Анга «Чинарчыккъа» таматлыкъ эт дегенлеринде, кеп сагыш эте турмай, ыразылыгын бергенди. Кертиди, аны башха, ботюн даражалы ише тохтарга да кыолданд келлик эди, алай, кыйры барса да, сабийчилени кюлген ауазлары кыулагына эшитилгенлей, огулгу бетиликери, акыллы кёзюклерни аны эсинден кетмей тургандыла. Андан сорада, Танзиля гитчелигинден окуна устаз болурга

лагъа хайыры тиерча этерге керексе, – дейди Танзиля. Дагъада адам не кеп окудуса да, ол анга артык болмазлыгына ол толу ийнанады. «Сени билимдин ёсюп келген сабийчикледе туура керюнюрюкду», – дейди.

«Уллу къазанда бишген эт чий къалмаз» дегенлей, Танзиля уллу юйорде ёсгенди. Ала алты сабий болгъандыла. Ол себепден Танзилягъа гитчелигинден окуна иш табылганды. Кёлюн юй жумушлагъа тап жарашдыра билгени кыызга арда, ишлеп башлагъанда, юйор

– психолог, физкультурагъа, жазарга, санарга, харфла танырга юйретген устазла, музыкалы башчы, медсестра да. Барысы да хар сабийни жашауу, саулугу ючюн жууаплылыкъларын толу севездиле.

«Чинарчыккъа» болум, тюз шахарны садларындача туюл эсе да, алагъа оздурмайды, бирде игирек окунады. Сабийле мында эрттенликде сагъат 7-ден ингирикде 19:00 сагъатха дери турадыла. – Черек районну администрациясыны башчысы,

КАРАТЕ



## Жашуланы Муссаны хурметине – «Элбрусну кубогу»

Элбрус районну физкультура эм спорт комитетини башчысы Жапуланы Магометни, Олимпиада резервли спорт школуну директору Чеченланы Арсенин себепликлери бла Тырнауудда шаркъ единоборстволаны эки тюрлюсюндан – Зендокай Будо (ММА) карате эм ВКС каратеден – «Элбрусну кубогу» бирикдилген турнир кыурагъанды. Алай эришу шахарда биринчи кере бардырылганды, ол Элбрус элли алгынны башчысы, ажымлы релген Жапуланы Муссаны хурметине кыурагъанды.

Турнирге 140 спортчу кыатышхандыла, алары араларында Россейни бла Европаны чемпионолары, даражалы турнирлени призёрлары да болгъандыла, алай бла тубеишуле барысы да сейир ётгендиле.

Эришулени кезиунюде «Барс-Тырнауу» спорт клуб спорт федерацияла бла юйреню-жаруу этинюу, турнирлени бирге кыураууну юсюнден келишимле тауусунды. Зендокай Будо карате ЮФО-да бла СКФО-да регион келечиси Мурат Думанишев клубну эм республиканы каратени

ВКС тюрлюсюндан жыйымдык командасыны баш тренери Этезланы Владимирни кюз артында Минги тауда «Кавказы кубогун» бардырырга чакыргъанды, аны төрели халда кыурагъа кереклисин да айтханды.

«Барс-Тырнауу» клубну башчылары эришуге келген битеу федерациялагъа, спортчулагъа, кыурауучулагъа да ыразылыкъларын билдиредиле. Ала да, кеслерини жанындан, кубок бийик даражада ётдорюлгенин белгилегендиле.

Анатолий ТЕМИРОВ.

ЖЕТИШИМ

## Даражалы эришюде – алчыланы санында

Курск шахарда картинген «Курская дуга» деген аты бла эришу бардырылганды. Анга Россейни талай регионундан бла шахарындан спортчула кыатышхандыла, алары араларында Тырнауузуу келечилери да болгъандыла.



Машиналаны «Национальный юниор» классында экинчи жерге – Юлюйланы Керим, ючюнчюге уа – Жапуланы Къурман чыкыгъандыла. «Пионер» классда доммакъ майдалны Исмаил Буштоков кыатышханды. «Кадетде» беш эм иги спортчуну къауумуна Салпагарланы Адей бла Башийланы Къуанч киргендиле, быйлай даражалы эришюде ол да ахшы керюндюду.



администрациясыны башчысыны кыулугун толтурган Сотталаны Къурманнга, 5-чи гимназияны директору Моллаланы Фатимагъа,

Анатолий ТАЛАЕВ.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

**Баш редактор**  
**КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан**  
**РЕДКОЛЛЕГИЯ:**  
ТЕКУЛАНЫ Хауа  
(баш редактору орунбасары),  
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат  
(баш редактору орунбасары),  
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис  
(жууаплы секретарь),  
МУСУКАЛАНЫ Сакинат,  
ТИКАЛАНЫ Фатима,  
ТРАМЛАНЫ Зухура,  
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

**ТЕЛЕФОНИА:**  
Редактору приёмный – 42-63-01.  
Баш редактору орунбасарлары – 42-38-21, 40-04-82.  
Жууаплы секретарь – 40-03-24.  
Секретарин – 40-93-62. Кореكتورла – 42-63-52.  
**РЕДАКЦИЯНЫ БЁЛОМЛЕРИ:**  
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68.  
Экономика – 42-66-73.  
Культура – 42-66-76.  
Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18.  
Курортла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71.  
Окыучула бла байламлыкысла жюрюптоу эм жазылуу – 42-37-94.  
Энци корреспондент – 42-68-72.  
Операторла – 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла кыагыт жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артка кыайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материалда айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге боллукъдула. Алада айтылган хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнде законна тийишлиликте материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кепню алмайды. Газет Связыны, информация технологияланы эмда асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор службаны (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управлениасында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер – ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службысы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а  
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КъМР-ни почта связыны федерал Управлениасы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21  
Газетлени розничная сатыу ючюн КъМР-ни «Роспечать» акционер общество жууаплыды. Телефон: 42-69-34  
Газет ийыкыда юч кере чыгъады – геюрге, орта, шабат кюнде.

Номерге графикте кере 19.00 сагъатда кыол салынады. 20.00 сагъатда кыол салынганды  
**ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГАНЛА:**  
Жангуразланы Нажабат – дежурный редактор; Куукланы Сафият, Кетенчиланы Зульфия – жууаплы секретарыны орунбасарлары; Зезаланы Лида (1,2-чи бетле), Гегяланы Валентина (3,4-чи бетле) – коректорла.  
Тиражы 1437 экз. Заказ № 1560  
Багъасы 10 сомду.

**РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:**  
  
360000, Нальчик шахар,  
Ленин аглы проспект, 5  
электрон почта:  
elbor\_50@mail.ru